

POSTI- JA LENNÄTINHALLITUKSEN
KIERTOKIRJEKOKOELMA

1973

No 91

No 91

Kiertokirje

valtion virkamiesten matkakustannusten korvaamisesta

Valtion virkamiesten matkakustannusten korvaamisesta on 14. 04. 1973 tehty virkaehtosopimus, joka on julkaistu posti- ja lennätinhallituksen kiertokirjeessä no 75/1973. Valtiovarainministeriö on kirjelmällään no P 2413/03. 07. 1973 antanut sopimuksen soveltamisesta seuraavat ohjeet:

Yleistä

1 §.

Matkakustannusten korvaamisesta tehtyä virkaehtosopimusta sovelletaan valtion virkamiehiin. Virkamiehellä tarkoitetaan valtion peruspalkkaista tai sopimuspalkkaista viran tai toimen haltijaa, ylimääräistä toimenhaltijaa, mainittuja virkoja tai toimia viransijaisena tai väliaikaisena hoitavaa henkilöä, tilapäistä toimihenkilöä sekä oman kehityksensä vuoksi valtion palveluksessa olevaa harjoittelijaa, joka ei ole työ- tai oppisopimus-suhteessa valtioon. Sopimusta ei siten sovelleta työsuhteessa valtioon oleviin henkilöihin. Sopimuksen ulkopuolelle jäävät myös esimerkiksi poliisikokelaskursseille, kadettikursseille tai muille vastaaville kursseille osallistuvat henkilöt.

Matkakustannuksina pidetään niitä ylimääräisiä menoja, joita virkamiehellä on virkamatkan johdosta. Täten virka- ja virantoimitusmatkasta kustannusten korvauksena suoritettavat maksut eivät ole osaksikaan ansiota.

2 §.

Virkamiehet on jaettu kahteen matkaluokkaan. Jaolla matkaluokkiin on merkitystä matkustamiskustannusten korvauksen, päivärahän ja majoittumiskorvauksen osalta. Sen sijaan matkaraha, yömatkaraha, ateriakorvaus ja kurssipäiväraha ovat saman suuruisia kaikille virkamiehille.

Virkamiehen matkaluokkaa määrättäessä on perustana asianomaisen viran tai toimen palk-

kausluokka. Täten virkamies, jonka viran palkkausluokka on esimerkiksi A 30, mutta jonka palkkaus suoritetaan tohtorinlisän vuoksi B 1 palkkausluokan mukaisesti, kuuluu II matkaluokkaan.

3 §.

Sopimuksen mukaan virkamatka on matka, jonka virkamies tekee määräyksestä virkapaikan ulkopuolelle virkatehtävien hoitamista varten. Virkamatka alkaa säännönmukaisesti joko virkapaikalta tai virkamiehen asunnolta ja päättyy jompaan kumpaan näistä. Määräys virkamatkan tekemiseen voi perustua esimiehen erikseen antamaan kehotukseen, mutta myös noudatettavaan työjärjestykseen, johtosääntöön tai muuhun pysyväismääräykseen. Virkatehtävien hoidon vaatimus sulkee pois ne virkamiehen tekemät matkat, joiden varsinaisena tarkoituksena ei ole virkatehtävien hoito. Tällaisia matkoja ovat esimerkiksi loma- ja virkistysmatkat sekä yhdistetyt loma- ja virkamatkat. Loman yhdistäminen virkamatkaan ilman erityistä syytä ei ole sallittua.

Virkapaikalla tarkoitetaan virkamiehen kiinteää toimipaikkaa, jossa hän palvelee, tai mikäli hänellä työn luonteen vuoksi ei ole kiinteää toimipaikkaa, sitä vastaavaa paikkaa. Jokaisella virkamiehellä on säännön mukaan virkapaikka, rakennus, jossa tai josta käsin hän hoitaa virkatehtävänsä. Tällaisena paikkana voidaan pitää paikkaa, jossa virkamies suorittaa toimistotehtävät, josta hän hakee työmääräykset, säilyttää työssä käyttämänsä asusteet, työvälineet ja laitteet tai jokin muu mainittuja

paikkoja vastaava, virkatehtävien hoidon kannalta merkityksellinen paikka. Ellei virkamiehellä työn liikkuvuuden johdosta voitaisi katsoa olevan edellä tarkoitettua paikkaa, hänen virkapaikakseen voidaan katsoa hänen asuntonsa tai muu kiinteä paikka.

Virantoimituspaikalla tarkoitetaan paikkaa, jonne virkamies on määrätty virkapaikaltaan hoitamaan virkaansa kuuluvia tai hänelle muutoin annettuja tehtäviä. Virkamiehen virkapaikka ei tällöin muutu, mistä johtuen virantoimituspaikalla oleminen katsotaan virkatmatkalla olemiseksi. Eräissä tapauksissa virantoimituspaikalle meneminen samalla kuitenkin aiheuttaa sen, että virkamiehen virkapaikka muuttuu. Näin tapahtuu esimerkiksi silloin, kun virkamies menee toiselle paikkakunnalle virkaehtoa mittavana hoitamaan siellä avoinna olevaa virkaa tai tointa. Lyhytaikainen komennus toiselle paikkakunnalle sijaiseksi ei aiheuta virkapaikan siirtymistä. Sen sijaan määräys viransijaiseksi aiheuttaa siirtymisen. Tällöinkin on katsottava virkapaikan siirtyvän vasta, kun virkamies on saanut tiedon määräyksen alkamisajankohdasta ja mikäli mahdollista, todennäköisestä kestoajasta vähintään 30 päivää aikaisemmin. Jos määräys joudutaan antamaan niin kiireellisesti, että 30 vuorokauden aika ei ole ennättänyt kulua ennen siirtoa, virantoimituspaikka siirtyy virkapaikaksi vasta kun 30 vuorokautta on kulunut siitä, kun virkamies sai määräyksestä tiedon.

Jos virkamies esittää omasta aloitteestaan, että hänet siirrettäisiin uudelle virkapaikalle, tarkoitettua 30 vuorokauden ilmoitusaikaa ei näissä tapauksissa tarvita. Tällöin virkamiehen virkapaikka muuttuu välittömästi hänen saatuaan uudelle paikkakunnalle.

Auto- ja junavirantoimitus on virkamiehen virkapaikan ulkopuolella junassa tai moottoriajoneuvossa tapahtuvaa virkatehtävien hoitamista. Tämä virantoimitus sulkee sisäänsä vanhastaan virantoimitusrahaseännöstön alaisuuteen kuuluneita hallinnonaloja, kuten valtionrautatiet, posti- ja vankeinhoitolaitokset, jotka edelleen vaativat oman erityislaatunsa huomioon ottamista. Tälle virantoimituslajille on tunnusomaisista, että siinä virkamies tekee työtään liikkuvassa ajoneuvossa, kuten kuljettaa sitä, suorittaa siinä tarkastustehtäviä tai vartioi siinä kuljetettavaa henkilöä tai omaisuutta. Tällaista, sopimuksen mukaan matkarahaan oikeuttavaa matkaa ei voida pitää virkatmatkana, vaan virantoimitusmatkana.

Varsinainen virantoimitus on muiden kuin edellä olevassa momentissa mainittujen virkatehtävien hoitamista, joita virkamies suorittaa lain, asetuksen tai muun säännöksen tai määräyksen nojalla. Eräiden virkamiesten, kuten esimerkiksi vahtimestareiden, virka-ajan puitteissa omalla paikkakunnalla suorittamat matkat eivät periaatteessa kuulu virkaehtosopimuksen piiriin. Tarkoituksenmukaista on kuitenkin, että näitäkin toimeen liittyviä matkoja varten on virastoissa ja laitoksissa sopivia alennus- tai muita sarjalippuja yleisellä kulkuneuvolla liikumista varten.

4 §.

Matkavuorokaudella tarkoitetaan enintään 24 tunnin pituista ajanjaksoa, joka alkaa virkamiehen lähtemisestä virkapaikastaan tai asunnostaan ja päättyy hänen palaamiseensa virkapaikkaansa tai asuntoonsa sen mukaan, kummasta hän lähtee ja kumpaan hän ensiksi palaa.

Keskeistä näin määritellylle matkavuorokauden käsitteelle on, että virkamiehen lähtiessä virkatmatkan päättymisen jälkeen uudelle virkatmatkalle, uusi matka aloittaa myös uuden matkavuorokauden. Minkään virkatmatkan jälkeen ei siten jää sellaista jo korvatuksi katsottavaa aikaa, joka olisi otettava huomioon uuden virkatmatkan kustannuksia korvattaessa.

Virkatmatkan ei ole katsottava vielä päättyneen, kun virkamies palaa virkapaikalleen ainoastaan työvälineiden luovuttamista tai vaihtamista, uusien työmääräysten saamista tai muuta niihin verrattavaa, lyhytaikaista virkatehtävien hoitamista varten edellyttäen, että hän tämän tapahduttua välittömästi jatkaa virkatmatkaansa. Edellytyksenä virkatmatkan jatkumiselle virkapaikalla käynnistä riippumatta on, että käynti tapahtuu työnantajan määräyksestä tai muusta työhön liittyvästä välttämättömästä syystä. Kun virkamies palaa asuntoonsa, virkatmatka päättyy. Pisimpänä virkapaikalla käyntinä kesken virkatmatkaa voidaan pitää noin yhden tunnin aikaa.

5 §.

Virkatmatka on tehtävä niin lyhyessä ajassa ja vähin kokonaiskustannuksin kuin, huomioon ottaen virkamiehen hoidettavat tehtävät, on mahdollista. Tämän vuoksi onkin 2 momenttiin otettu lausuma siitä, että virkatmatkasta ei suoriteta korvausta enempää kuin mitä olisi

ollut maksettava, jos virkamatka olisi tehty valtiolle edullisimmalla tavalla. Täten esimerkiksi omalla autolla tehdystä virkamatkasta suoritetaan korvaus sen mukaan, mitä matka olisi tullut maksamaan yleisiä kulkuneuvoja käyttäen, mikäli tämä on valtiolle edullisempaa.

Kysymys luvasta jatkuvaan oman auton käyttöön on edelleen saatettava asianomaisen ministeriön ratkaistavaksi. Vaikka virkamiehellä onkin lupa oman auton käyttöön, on kuitenkin otettava huomioon, että omaa autoa ei käytetä silloin kun on tarkoituksenmukaisempaa ja valtiolle edullisempaa käyttää yleisiä kulkuneuvoja.

Virkamatkan kustannusten korvausta suoritettaessa otetaan perusteeksi se tie- ja matkustustapa, jota virkamies on käyttänyt. Siten ei virkamiehen kulkemisesta johtuneita kustannuksia voida korvata esimerkiksi sen mukaisesti, mitä kulkemistapaa tai tietä toimitukseen tavanmukaisesti käytetään, jos tulee selvitettyksi, että siihen aikaan ja niissä oloissa, joissa virkamatka tehtiin, tavanmukainen kulkemistapa tai tie ei ollut käytettävissä.

Matkustamiskustannusten korvaus

6 §.

Virkamiehelle suoritetaan korvaus matkaliipuista sekä hänen suorittamistaan kuljetus-, paikka- ja makuupaikkaliipuista sekä muista niihin verrattavista välttämättömistä varsinaiseen matkustamiseen kuuluvista maksuista. Välttämättöminä pidetään sellaisia virkamiehen suorittamia maksuja, jotka suoranaisesti liittyvät matkustamiseen. Siten esimerkiksi korvattaviin maksuihin eivät kuulu virkamiehen oman auton säilyttämiskulut lentoasemalla tai virkamiehen virkaan liittyvien vahinkojen varalta ottaman vakuutuksen vakuutusmaksu.

7 §.

Virkamies on velvollinen esittämään maksutositteet saadakseen matkustamiskustannusten korvaukset vuokra-autolla tai vuokramoottori-veneellä suorittamastaan virkamatkasta tai sen osasta. Vastaavasti on tositate tai selvitys esitettävä myös sellaisesta muulla tavalla tehdystä matkasta, josta suoritetaan 10 pennin tai korkeampi kilometrikorvaus.

8 §.

Milloin useita virkamiehiä osallistuu virkamatkalla samaan toimitukseen, voi esiintyä ti-

lanteita, joissa virkamiehet voivat valmistella tulevia tehtäviä yhdessä jo matkan aikana. Jos näissä tapauksissa II matkaluokkaan kuuluvan virkamiehen on ollut oltava neuvonpidossa I matkaluokkaan kuuluvan virkamiehen kanssa, voidaan ensiksi mainitullekin suorittaa matkustamiskustannusten korvausta I luokan paikan mukaan. Näitä tapauksia esiintyy vain rautatiekuljetusta käytettäessä. Oikeuden I luokan käyttämiseen ratkaisee yleensä kulloinkin matkamääräyksen antaja. Sellaiset tapaukset, joissa useat II matkaluokkaan kuuluvat virkamiehet käyttävät esimerkiksi yhden I matkaluokkaan kuuluvan virkamiehen kanssa I luokan matkustusosastoa vain mukavuuden vuoksi, eivät kuulu tämän kohdan mukaisesti I luokan mukaan korvattaviin.

9 §.

Virkamiehen omalla tai hallitsemallaan autolla suorittamien virkamatkojen osalta on kilometrien laskeminen muutettu tapahtuvaksi sopimusvuosittain aikaisemman kalenterivuoden sijasta. Laskentavuosi on siten kunkin vuoden huhtikuun 1 päivästä seuraavan vuoden maaliskuun loppuun. Vuoden 1973 kohdalla tammi-kuun alusta maaliskuun loppuun ajatut kilometrit korvataan 13. 4. 1972 tehdyn virkaehtosopimuksen mukaisesti. Huhtikuun alusta lasketaan uudet ajokilometrit, mutta korvausmäärät pysyvät vielä huhtikuun ajan 13. 4. 1972 tehdyn virkaehtosopimuksen mukaisina. Vasta huhtikuun 30 päivän jälkeiset ajokilometrit korvataan uuden virkaehtosopimuksen mukaisesti.

Virkamies voi tämän kohdan mukaan saada korvausta myös raskaiden tai kookkaiden, virkamatkalla tehtävissään tarvitsemiensa esineiden kuljetuksesta. Tällaisia esineitä voivat olla eräät mittauslaitteet ja koetutkimusvälineet tai muut erityisvarusteet. Myös poliisi- ja huumekoiran kuljettamisesta maksetaan korvaus poliisi- ja tullihallinnon virkamiehelle.

10 §.

Virkamatkalla mukana seuraava henkilö voi olla muukin kuin virkamies, kunhan hän vain on osallisena samaan toimitukseen. Siten työsuhteessa valtioon olevan toimitusmiehen kuljettaminen samassa kulkuneuvossa oikeuttaa virkamiehen saamaan matkustamiskustannuksiinsa lisäkorvausta samoin kuin sellaisenkin toimitusmiehen kuljettaminen, joka ei ole enem-

pää työ- kuin virkasuhteessa valtioon. Lisäkorvaukseen oikeuttaa virkamiehen myös se, että hän kuljettaa toisen virkamiehen matkan varteen tai päätepaikkakunnalle muuhun kuin virkamiesten yhteiseen toimitukseen, kun matka kummankin kohdalla täyttää virkamatkalle asetettavat vaatimukset. Toimituksessa tarpeettoman henkilön kuljettaminen tai sellaisen virkamiehen mukana oleminen, jonka kohdalla virkamatkan edellytykset eivät täyty, ei oikeuta kulkuneuvon omistavaa tai sitä hallitsevaa virkamiestä lisäkorvauksen saamiseen.

Päiväraha

11 §.

Päivärahan suorittamisen edellytyksenä on, että virkamatka täyttää määrätyt ehdot sekä matkan pituuden että kestoajan osalta.

Päivärahan suorittamisen edellytyksenä virkamatkan pituuden osalta on, että matka ulottuu yli 15 kilometrin etäisyydelle virkamiehen asunnosta tai virkapaikasta. Tämä raja on ensisijainen ja siitä riippumaton, ulottuuko virkamatka oman tai muun kunnan rajasta toisen kunnan alueelle. Toissijainen raja, yli 5 kilometriä oman kunnan rajasta toisen kunnan alueelle, on vastaavasti riippumaton siitä, mikä on oman kunnan alueella kuljetun matkan osuus. Perusteena matkan pituuden laskemiselle molemmissa tapauksissa on lyhin yleisesti käytettävissä ollut tie silloin, kun virkamatka tehtiin.

Virkamies voi aloittaa matkansa joko asunnostaan tai virkapaikastaan ja vastaavasti päättää joko asuntoonsa tai virkapaikkaansa. Kun ensisijaisena sääntönä on, että virkamatkan tulee ulottua yli 15 kilometrin etäisyydelle virkamiehen virkapaikasta tai asunnosta, päivärahan saamisen edellytyksiä ei ole olemassa, jos matka lähtöpaikasta tehtävän suorituspaikkaan on ollut esimerkiksi 16 kilometriä, mutta paluumatka virkamiehen virkapaikkaan tai asuntoon 10 kilometriä. Oikeus päivärahan saamiseen syntyy virkamatkan pituuden osalta vain, jos sekä meno- että paluumatkat tehtävän suorituspaikalle tai virkamatkan etäisimpään pisteeseen muutoin ylittävät 15 kilometriä. Lähdön ja paluun on tapahduttava sen mukaan, kummasta virkatehtävien hoito edellyttää virkamatkan tarkoituksenmukaisimmin alkavan ja kumpaan päättyvän.

Toissijaisena edellytyksenä päivärahan saa-

miselle virkamatkan pituuteen nähden on, että virkamatka ulottuu yli 5 kilometrin etäisyydelle kunnan rajasta. Edellytyksenä tällöinkin on, että sekä lähtö- että paluumatka täyttävät kunnan rajan ulkopuolista matkaa koskevan edellytyksen, muuten päivärahaa ei suoriteta. Kun yli 15 kilometrin etäisyys virkamiehen virkapaikasta tai asunnosta tehtävän suorituspaikkaan aina ensisijaisesti täyttää päivärahan saamisen edellytyksen virkamatkan pituuden osalta, päivärahan saamisen edellytys on esimerkiksi silloinkin, kun matka lähtöpaikasta, joko virkapaikasta tai asunnosta tehtävän suorituspaikkaan on yli 15 kilometriä ja paluumatka joko virkapaikkaan tai asuntoon toisen kunnan alueella on yli 5 kilometriä.

Päiväraha alenee, kun virkamies joutuu matkan aikana olemaan yhtäjaksoisesti yli 75 vuorokautta virantoimituksessa tässä pykälässä tarkoitettulla alueella. Jos virkamies virantoimituksen näin jatkuessa tekee virkamatkoja esim. yli 15 kilometrin etäisyydelle virantoimituspaikastaan, ne oikeuttavat hänet 12 §:n mukaisesti määräytyvään alentamattomaan päivärahaan senkin jälkeen, kun päivärahan suhteellinen alennus on hänen kohdallaan alkanut. Mikäli virkamies saa 12 §:n mukaisesti määräytyvän alentamattoman päivärahan, hän ei samalta matkavuorokaudelta saa alennettua päivärahaa.

Alennetut päivärahat ovat seuraavat:

O s a p ä i v ä r a h a

	Matkaluokka	
	I	II
Kaupunkipäiväraha	13,50	12,75
Pohjois-Suomen päiväraha ..	11,25	10,50
Korottamaton päiväraha	10,50	9,75

K o k o p ä i v ä r a h a

Helsingin päiväraha	29,25	23,25
Muu päiväraha	24,75	21,75

Virkamatkan kestoaikaa samalla virantoimituspaikalla tai sitä ympäröivällä alueella (esim. 15 km säteellä virantoimituspaikasta) ei tule pyrkiä ilman erityistä syytä jatkamaan. Poistuminen virantoimituspaikalta, sairautta ja loma lukuunottamatta, katkaisee yhtäjaksoisuuden, mikäli katko on ollut yli 12 vuorokautta. Virkamies ei poissaolovuorokausilta saa päivärahaa, eikä niitä myös lueta virkamatkan kestoikaan.

12 §.

Virkamatkan kestoajan perusteella suoritetaan osapäiväraha, jos virkamatka on kestänyt yli 8 1/2 tuntia. Tällöin ei ole vaikutusta sillä, minä kellonaikana matka alkaa ja päättyy. Toisessa osapäivärahan suorittamista koskevassa tapauksessa sensijaan on nimenomaisesti merkitystä matkan ajoittumisella. Osapäiväraha suoritetaan nimittäin myös, mikäli virkamatkaan käytetty aika ylittää 6 tuntia, jos enemmän kuin 3 tuntia matkasta on tapahtunut kello 16 ja 7 välisenä aikana.

Kokopäiväraha suoritetaan yli 12 tuntia kestäneestä virkamatkasta. Tällöin ei ole merkitystä sillä, mihin kellonaikaan matka sijoittuu.

Kun virkamatka on kestänyt enemmän kuin yhden matkavuorokauden eli 24 tunnin ajan, ja virkamatkaan käytetty aika ylittää viimeisen täyden matkavuorokauden yli 2 tunnilla, mainittu vajaan matkavuorokausi oikeuttaa uuteen päivärahaan. Päiväraha suoritetaan osapäivärahana, jos ylittävä aika on enintään 12 tuntia ja kokopäivärahana, jos ylittävä aika on enemmän kuin 12 tuntia.

13 §.

Osapäiväraha suoritetaan joko kaupunkipäivärahana, Pohjois-Suomen päivärahana tai korottamattomana päivärahana.

Kaupunkipäiväraha suoritetaan silloin kun virkamies on virantoimituksen, yöpymisen tai muun pätevän synn vuoksi oleskellut kaupungissa tai kauppalassa yhtäjaksoisesti tai useammassa erässä yhteensä yli 6 tuntia.

Pohjois-Suomen päiväraha suoritetaan silloin kun virkamatka on tapahtunut Lapin läänin maalaiskunnissa tai Oulun läänin maalaiskunnista Hyrynsalmella, Kuhmossa, Kuusamossa, Pudasjärvellä, Puolangalla, Ristijärvellä, Sotkamossa, Suomussalmella tai Taivalkoskella. Oleskelun alueella on oltava yli 6 tuntia. Pohjois-Suomen päivärahaan oikeuttavaa aikaa laskettaessa saadaan ottaa huomioon myös tällä alueella matkoihin käytetty aika.

Kaikissa muissa tapauksissa osapäiväraha suoritetaan korottamattomana päivärahana. Täten muun muassa silloin, kun virkamatka on kestänyt enemmän kuin yhden matkavuorokauden ajan ja virkamatkaan käytetty aika ylittää viimeisen matkavuorokauden yli kahdella tunnilla, jolloin on oikeus uuteen päivärahaan, osapäiväraha suoritetaan korottamattomana, ellei viimeisen matkavuorokauden ylittävä aika täytä

korotukseen oikeuttavia vaatimuksia siten kuin kahdessa edellisessä momentissa on selostettu.

Kokopäiväraha suoritetaan joko Helsingin päivärahana tai muuna päivärahana.

Helsingin päiväraha suoritetaan silloin kun virkamies on virantoimituksen, yöpymisen tai muun pätevän synn vuoksi oleskellut Helsingin kaupungissa matkavuorokauden aikana yhteensä yli 6 tunnin ajan.

Kaikissa muissa tapauksissa suoritetaan muu päiväraha.

Pohjois-Suomen osapäivärahaan oikeuttavan ajan laskemista lukuun ottamatta ei itse matkustamiseen kuluva aikaa oteta huomioon korotukseen oikeuttavaa aikaa laskettaessa. Täten esimerkiksi sitä aikaa, joka kuluu, kun virkamies lähtee Helsingissä virastostaan, menee bussilla lentoasemalle ja odottaa siellä lentokoneen lähtöä, ei lasketa kaupungissa oleskeluksi, vaikka virkamies onkin tällöin kaupungin tai kauppalan alueella. Sen sijaan kun virkamies suorittaa samalla virkamatkalla käyntejä useissa eri kohteissa korotukseen oikeuttavalla paikkakunnalla, lasketaan myös tällainen kohteesta toiseen siirtymiseen kuluva aika korotukseen oikeuttavaksi. Kun virkamies kotipaikkakunnallaan, esimerkiksi Helsingissä, suorittaa päivärahaan oikeuttavan virkamatkan, ei matkaa ensimmäiseen kohteeseen eikä paluuseen kulunutta aikaa oteta huomioon korotukseen oikeuttavana aikana.

Jos virkamies on tehnyt virkamatkan siten, että hän on ollut esimerkiksi Rovaniemellä 5 tuntia ja 4 tuntia Lapin läänin maalaiskunnan alueella, hänellä on oikeus Pohjois-Suomen osapäivärahaan.

14 §.

Päivärahalla virkamiehelle korvattavat erityiskustannukset ovat pääsääntöisesti aterioimiskustannuksia. Milloin virkamies jonakin matkavuorokautena on saanut ilmaisen tai matkaliipun hintaan sisältyneen muonituksen, päiväraha tällaiselta matkavuorokaudelta suoritetaan 50 %:lla alennettuna. Muonituksella tässä yhteydessä tarkoitetaan asianomaisen matkavuorokauden kaikkea ruokailua eikä esimerkiksi, kokopäivärahan ollessa kysymyksessä, yhtä ilmaista ateriala. Osapäivärahan alentamiseen 50 %:lla riittää kuitenkin yksi ilmainen ateriala. Alennuksen päivärahaan aiheuttaakseen ilmaisen muonituksen on tultava virkamatkan taroituksen liittyen eikä esimerkiksi siten, että virkamies saa muonituksen joltakin omaiseltaan

tai tuttavaltaan virkamatkaan liittymättömän syyn vuoksi. — Virkamies on velvollinen ilmoittamaan saamastaan ilmaisesta muonituksesta päivärahan suorittajalle samoin kuin muistakin päivärahan suorittamisvelvollisuuteen liittyvistä tosiasioista.

Aterikorvaus

15 §.

Aterikorvauksen saaminen edellyttää, että virkamatkasta ei suoriteta päivä- tai matkara-haa, että matka on kestänyt yli 6 tuntia ja että virkamies on matkallaan aterioinut vähintään 10 kilometrin etäisyydellä virkapaikastaan tavanomaisen ruokailupaikkansa ulkopuolella. Tämän aterioimisen voi viranomaisen tarvittaessa pyytää todistamaan kuitilla tai muulla selvityksellä. Korvauksen määrään tällä ei kuitenkaan ole merkitystä.

Matkaraha

16 §.

Pääosa valtionrautateiden junahenkilökuntaa, linjaliikenteen autonkuljettajia, postin matkpostimiehiä ja linja-autonkuljettajia sekä vankeinhoitolaitoksen eräät virkamiehet ovat jo vanhastaan kuuluneet matkarahan piiriin. Virkaehtosopimuksella ei ole tarkoitettu laajentaa tätä piiriä, joten esimerkiksi virastojen autonkuljettajat eivät kuulu tässä pykälässä tarkoitettuihin virkamiehiin.

Matkarahaan tai päivärahaan oikeuttavaksi matka-ajaksi luetaan perilläoloajan ohella myös virkamiehen suoritettavaksi määrättyihin, matkaan liittyviin aloittamis- ja lopettamistöihin käytetty aika. Matkaan liittyvillä aloittamis- ja lopettamistöillä tarkoitetaan kulkuneuvon tarkastus- ja huoltotehtäviin sekä ajoneuvon kuormaamiseen tai kuorman purkamiseen käytettyä lyhyttä aikaa. Esimerkkeinä voidaan mainita postiauton kuormaamiseen käytetty aika ja valtionrautateilla käytössä olevat yleensä alle yhden tunnin pituiset huolto- ja kuormausajat.

17 §.

Vastaavasti kuin edellä 4 §:n perustelujen yhteydessä on esitetty, matkarahaan oikeuttavaa virantoimitusmatkaa ei keskeytä virkapaikalla käynti ainoastaan työvälineiden luovuttamista tai vaihtamista, uusien työmääräysten saamista tai muuta niihin verrattavaa, lyhytai-

kaista virkatehtävien hoitamista varten edellyt-
tään, että virkamies tämän jälkeen välittömästi jatkaa virantoimitusmatkaansa.

Majoittumiskorvaus

18 §.

Majoittumiskorvaus maksetaan majoitusliikkeen antaman tai muun luotettavan tositteen mukaisesti. Tällä virkaehtosopimuksen kohdalla ei ole tarkoitettu sitä, että esimerkiksi sellaisella paikkakunnalla, jossa on majoitusliikkeitä, yöpymisestä maksettaisiin korvaus jonkun sukulaisen tai tuttavan kirjoittaman laskun mukaan.

Jos majoittumismaksuun sisältyy aterioita tai muita etuuksia, majoittumiskorvaus suoritetaan vain huoneen hinnan osalta, kuitenkin enintään vahvistettu enimmäismäärä. Jotta pelkät majoittumiskustannukset eivät sekaantuisi päivärähällä korvattaviin kustannuseriin, pidetään asianmukaisena, että majoitusliikkeen laskusta ilmenevät eriteltyinä siihen sisältyneet ateriat ja muut etuudet sen mukaan kuin niistä on virkamiestä veloitettu. Jos erittelyä ei ole toimitettu, virkamiehen pyynnöstä huolimatta, vähennetään laskun osoittamasta majoittumismaksusta 10 %, mikäli huoneen perushintaan sisältyy aamuateria.

Majoittumisolojen, jotka valtio tarjoaa virkamiehilleen, tulee täyttää kohtuulliset vaatimukset. Kohtuullinen majoitus käsittää yöpymispaikan, jossa virkamiehellä on lämmön ja valaistuksen lisäksi asianmukainen makuusija vuodevaatteineen sekä peseytymismahdollisuus. Ratkaistaessa, millaisten majoittumisolojen yksittäistapauksissa tulee olla täyttääkseen kohtuullisuuden vaatimukset, on otettava huomioon paikalliset olosuhteet ja on paikallaan, että asia selvitetään objektiivisesti. Parhaiten tämä tapahtunee työnantajan ja luottamusmiehen välisissä neuvotteluissa. Ellei asia tule näin selvitettyksi, se on luottamusmiesjärjestelmän mukaista neuvottelumenettelyä käyttäen syytä siirtää edelleen käsiteltäväksi.

Valtion järjestäessä virkamiehelle majoituksen sitä on sopimuksen mukaan käytettävä, mikäli se täyttää kohtuulliset vaatimukset. Seuraamuksena osoitetun majoittumispaikan ulkopuolelta valitun majoituspaikan käyttämisestä on, että valtio suorittaa majoittumiskorvausta tositteen mukaan enintään siihen määrään asti,

minkä se olisi perinyt majoituksesta järjestä-
mässään majoituspaikassa.

Jos virantoimituspaikkakunnalla ei ole ma-
joittumismahdollisuuksia, korvataan majoittu-
mista varten tehtävästä matkasta aiheutuvat
kohtuulliset kustannukset.

19 §.

Tässä pykälässä on mainittu majoittumiskor-
vausten enimmäismäärät. Milloin majoitusliike
ei ole ilmoittanut huoneen perushintaan sisäl-
tyvän aamuaterian osuutta, huoneen hinnasta
vähennetään 10 %, kuten edellisessä pykälässä
on selostettu.

20 §.

Tässä pykälässä mainittua 75 matkavuoro-
kauden aikaa laskettaessa sovelletaan samoja
ohjeita, jotka on mainittu 11 §:n kohdalla.

Alennetut majoittumiskorvaukset ovat seu-
raavat:

	Matkaluokka	
	I	II
Helsingin kaupunki	48,75	37,50
Muut kunnat	36,00	31,50

21 §.

Etenkin pienillä paikkakunnilla saattaa olla
tilanteita, että virkamies ei voi saada oman
matkaluokkansa edellyttämää majoitusta. Jos
saatavilla on kuitenkin I matkaluokan mukai-
nen majoittumismahdollisuus ja virkamies käyt-
tää sitä, hänelle voidaan korvata majoittumis-
kustannukset I luokan mukaisesti. Tällaiset ta-
paukset on kuitenkin tarkoitettu poikkeuksel-
lisiksi. Virkamiehen tulee jo virkamatkaa suun-
nitellessaan kiinnittää huomiota yöpymiseen
oman matkaluokkansa hintatason majoittumis-
paikoissa. Virkamatkan aikana suoranainen ha-
keutuminen ja eri matkat toiselle paikkakun-
nalle virkamiehelle mieluisen yöpymispaikkaan
eivät ole hyväksyttäviä.

Yömatkaraha

22 §.

Yömatkaraha voidaan suorittaa vain koko-
päivärahan yhteydessä. Täten enintään 12 tun-
tia kestänyt virkamatka, vaikka siitä on vähin-
tään 4 tuntia ollut kello 22 ja 7 välisenä ai-
kana, ei oikeuta yömatkaraan.

Oppikurssilaisille suoritettavat korvaukset

23 §.

Matkasta kursseille ja kursseilta takaisin su-
oritetaan matkakustannusten korvausta 6—14
ja 18—19 §:n mukaisesti ja siten kuin matkan
pituus ja kesto aika lähdöstä saapumiseen kurs-
sin toimeenpanopaikkaan ja vastaavasti paluus-
ta kursseilta sitä edellyttävät. Kun kysymyses-
sä on sellainen yhtäjaksoisesti yli 12 päivää
kestävä kurssi, jolloin kurssin ajalta suori-
taan jokaiselta kalenterivuorokaudelta kurssi-
päivärahaa, on päivärahan ja kurssipäivärahan
päällekkäin suorittamisen estämiseksi menetel-
tävä niin että matkustamisvuorokausi katsotaan
loppuvaksi kurssia edeltävänä päivänä klo
24.00 ja vastaavasti viimeinen kurssipäivä lop-
puvaksi klo 24.00. Täten virkamies, jonka
kurssi päättyy esimerkiksi kello 11.00 ja joka
on palannut kotiinsa klo 23.00, ei saa tältä
kalenterivuorokaudelta muuta kuin kurssipäivä-
rahan.

Jos oppikurssilainen kurssiaikana asuu ja
ruokailee asunnossaan, ei kurssipäivärahaa su-
oriteta. Jos vain kotona asuminen on oppikurs-
silaiselle mahdollinen, mutta ei ruokailu, su-
oritetaan hänelle 50 % kurssipäivärahasta. Kurs-
sipäiväraha suoritetaan oppikurssilaiselle myös
kurssin kesto aikaan sisältyviltä sunnuntai-, kir-
kollisilta- ja muilta juhlapäiviltä sekä toiselta
viikottaiselta vapaapäivältä, mikäli oppilas näi-
nä päivinä oleskelee kurssipaikkakunnalla, mut-
ta ei oppikurssien järjestäjän etukäteen ilmoit-
tamilta loma- eikä poissaolopäiviltä. Pakottava
syy, kuten esimerkiksi sairaus, aiheuttaa, että
kurssipaikkakunnalla olo oikeuttaa saamaan
kurssipäivärahan myös vapaapäivältä.

Tämän pykälän 6 momentin mukaisesti kurs-
sipäiväraha suoritetaan samoin edellytyksin
kuin mitä 11 §:n 1 momentissa on päivärahan
saamisen osalta sanottu. Tämä edellyttää siis
sitä, että kurssipaikka on samassa kunnassa yli
15 km tai toisessa kunnassa yli 5 km etäisyy-
dellä.

Niiltä päiviltä, joilta oppikurssilainen on oi-
keutettu kurssipäivärahaan, ei suoriteta majoit-
tuskorvausta eikä yömatkaraaha. Niiden su-
orittaminen saatta siten tulla kysymykseen enin-
tään 12 vuorokautta kestävilä kursseilta ja
kaikkien kurssien matkavuorokausilta.

Matkakustannusten korvaukset koskevat vain
kahta matkaa, matkaa kursseille ensimmäisen
kerran ja sieltä paluuta kurssin päätyttyä. Mi-
käli virkamies kuitenkin määrätään kesken

kurssin virantoimitukseen toiselle paikkakunnalle, suoritetaan tällaisesta matkasta matkakustannusten korvausta yleisten säännösten mukaan. Kurssin jakaantuessa kahteen tai useampaan osaan niitä pidetään eri oppikursseina, jos osien välinen aika ylittää 12 vuorokautta.

Mikäli kurssin aikana tehdään kurssin ohjelmaan kuuluvia tutustumis- yms. matkoja, suoritetaan niistä aiheutuvat matkustamiskulut ja mahdolliset majoittumiskulut virkaehtosopimuksen mukaisesti. Samoin suoritetaan tällaiselta matkalta joko päiväraha tai, yli 12 päivää kestävä kurssin ollessa kysymyksessä, kurssipäivärahaa.

Eriyissäännöksiä

24 §.

Tämä koskee virkamiehen oikeutta saada valtion varoista matkustamisesta johtuvien kustannusten korvausta tapauksissa, joissa toimitusta pyytänyt suorittaa mainitut korvaukset tai osan niistä. Tarkoituksena on, että virkamiehen ylimääräiset kustannukset tulevat korvatuiksi, mutta kukin kustannuserä luonnollisesti vain yhteen kertaan.

25 §.

Sopimuksen kohta koskee virkamiehen velvollisuutta toimittaa lasku matkakustannusten korvauksesta asianomaiselle hyväksyväälle viranomaiselle määräajassa matkan päättymisen jälkeen. Virkamiehen selvittämismatkustamiskustannuksista sekä oikeudesta päivärahaan, majoittumiskorvaukseen, kurssipäivärahaan, ateriakorvaukseen ja yömatkarahaan. Sen sijaa matkarahat tilataan ja suoritetaan virkamiehille työnantajaviranomaisen aloitteesta ja toimesta.

Lupa saada maksattaa myöhästynyt matkalasku on haettava asianomaiselta ministeriöltä.

26 §.

Virkamiehellä on oikeus saada virkamatkaa varten ennakkoa. Ennakkoa annetaan siitä riippumatta, onko kysymyksessä matkustamiskustannusten korvaus, päiväraha, yömatkaraha tai majoittumiskorvaus. Kurssipäivärahasta, ateriakorvauksesta ja matkarahoista ennakkoa ei sen sijaan suoriteta.

27 §.

Sopimuksen mukaan oikeus I luokan paikkaan rautateillä on vain I matkaluokkaan kuuluvilla. Kun aikaisempien säännösten mukaan

oikeus I luokkaan rautateillä oli myös II matkustusluokkaan kuuluvilla, on tässä pykälässä sovittu, että tällainen virkamies säilyttää sanotun oikeutensa edelleen. Tämä oikeus on siten sellaisella edellä mainitunlaisella II matkaluokkaan kuuluvalla virkamiehellä, joka on tullut valtion palvelukseen ennen 1.5.1972 ja palvelu jatkuu yhtäjaksoisesti.

Sopimuksen voimassaolo

30 §.

Vaikka sopimus on voimassa 1 päivästä huhtikuuta 1973 alkaen, sitä kuitenkin sovelletaan 1 päivästä toukokuuta 1973 ja sitä myöhemmin alkaviin matkakorvauksiin.

11 §:n 2 momentin, 20 §:n ja 28 §:n 4 momentin mukaisten 75 matkavuorokauden laskemista ei aloiteta 1.5.1973 lukien uudelleen, kuten edellisen virkaehtosopimuksen 60 vuorokauden laskeminen 1.5.1972, vaan mikäli 75 vuorokautta oli jo ehtinyt kulua 1.5.1973 mennessä, maksetaan päiväraha ja majoittumiskorvaus vähennettynä 25 prosentilla.

Ulkomailla tehtyjen virkamatkojen kustannusten korvaamisesta 27 päivänä helmikuuta 1965 annettua asetusta muutettiin 5 päivänä toukokuuta 1972 annetulla asetuksella (351/72) ja 26 päivänä huhtikuuta 1973 on annettu valtioneuvoston päätös ulkomailla tehtyjen virkamatkojen päivärahoista ja hotellikorvauksista (349/73).

Ulkomailla tehtävien matkojen osalta valtiovarainministeriö pyytää kiinnittämään huomiota seuraaviin seikkoihin.

Loman yhdistäminen virkamatkaan ilman erityistä syytä ei ole sallittua.

6 §:n 4 momentin mukaisesti ilmaiset ateriat aiheuttavat vähennykset päivärahoissa. Täten virkamiehen tulisi ilmoittaa tekemässään matkalaskussa hänelle isäntämaassa tarjotuista aterioista.

8 §:n 3 momentin mukaan muiden kuin valtion viran tai toimen haltijain osalta määrätty matkaluokka tehtävän mukaan. Asianomainen ministeriö voi kussakin tapauksessa erikseen myöntää oikeuden matkakustannusten korvaamisesta I matkaluokan mukaan, muussa tapauksessa korvaus suoritetaan II matkaluokan mukaan.

Näitä soveltamisohjeita noudatetaan 1 päivästä heinäkuuta 1973 lukien. Mikäli virastot ja laitokset ovat suorittaneet näistä ohjeista poikkeavasti matkakustannusten korvauksia, ei

liikaa maksettuja korvauksia tarvitse periä takaisin eikä viraston oma-aloitteisesti maksaa hyvitystä mahdollisesti liian pienistä korvauksista.

Eripainos soveltamisohjeista lähetetään myöhemmin liitettäväksi Säännöskokoelman kohtaan XIV.10.

Helsingissä 23 päivänä heinäkuuta 1973.

Johtaja T. Roine

Toimistopäällikkö *Martti Lehmuskallio*